

MARIJAMPOLĖS KOLEGIJOS 2022-2023 m. m. I KURSO STUDENTŲ ADAPTACIJOS YPATUMAI

Parengė
Lektorė R. Klasavičienė

Anotacija. Adaptacijos (lot. adaptatio – prisitaikymas, priderinimas) sąvoka vartojama tiek gamtos, tiek socialinių mokslų srityje.

Studento studijų sėkmė, jo pasirengimo profesijai kokybė priklauso nuo jo adaptacijos aukštojoje mokykloje. Dažnai studentai turi persiorientuoti ir mokytis kitaip, negu buvo įpratę. Tenka prisitaikyti ne tik prie naujų mokymosi sąlygų, kontaktuoti su nauja aplinka. Iš išorės jauną žmogų reguliuoja tam tikra informacija (mokslo, technikos žinios), reikalavimai (taisyklės, normos, vertybės), pavyzdžiai, etalonai, stimuliaciniai mechanizmai (bausmės, paskatinimai), iš vidaus – motyvacijos, poreikiai, interesai, vertybės. Veikiant šiems reguliaciniams mechanizmams, susikuria tokia vidinė elgesio programa, kuri įgalina jį pamažu adaptuotis prie naujos mikroaplinkos reikalavimų, o vėliau tapti aktyviu, kūrybingu aukštosios bendruomenės nariu. Tokios reguliuojamos sąveikos rezultatas tas, kad individas įgyja asmeninį ir socialinį statusą.

Įvairių mokslininkų atliktų tyrimų rezultatai rodo, kad mokymosi sėkmė aukštojoje mokykloje priklauso ne tik nuo dėstytojų kompetencijos, studijų programos, bet ir nuo subjektyvių studento veiksmų (mokymosi tikslų, motyvų, interesų, poreikių, vertybių) ir gebėjimo pereiti nuo pažintinės veiklos prie profesinės specialisto veiklos. Išskiriamos sąsajos tarp žmogaus adaptacijos ir gebėjimo spręsti problemas tai yra, kuo silpnesnis asmenybės potencialas, tuo mažesnis asmens pajėgumas spręsti kylančias problemas (A. Juodraitis, 2003).

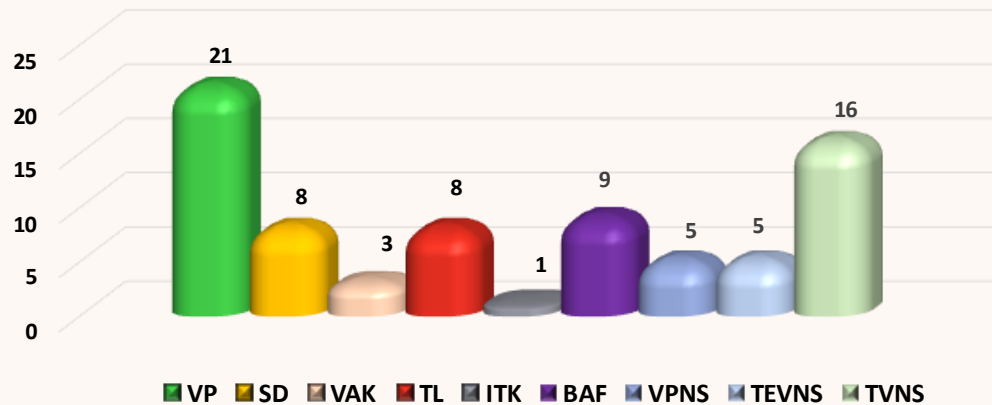
Netinkamai vykstant adaptacijos procesui, studentams sunkiau suvokti jiems keliamus edukacinės aplinkos reikalavimus, nesugebant prie jų prisitaikyti, nusiviliant savo profesijos pasirinkimu. Sėkminga studento adaptacija svarbi, norint pasiekti teigiamų mokymosi nuostatų ir gerų mokymosi rezultatų, kurie, neabejotinai susiję su gera savijauta studijų metu. Kiekvieno žmogaus adaptacijos eiga ir trukmė yra subjektyvi. Būtina efektyvaus būsimųjų specialistų rengimo sąlyga – derinti ugdymo tikslus su motyvaciniais – vertybiniais mokymosi veiklos pagrindais, gebėjimu įveikti pasitaikančius sunkumus pradėjus studijuoti.

Nustatyta, kad pirmo kurso studentų adaptacija bus lengvesnė ir studijos sėkmingesnė, jeigu tam aukštojoje mokykloje bus skiriamas didesnis dėmesys. Todėl Marijampolės kolegijoje vykdoma pirmo kurso studentų apklausa, kurios dėka siekiama išsiaiškinti, su kokiais sunkumais jie susiduria, kokios jų nuomone, mokymo(si) sunkumų priežastys.

- **TYRIMO TIKSLAS:** Įvertinti I kurso studentų mokymosi motyvus, prisitaikymą prie naujų mokymosi sąlygų, kontaktavimą kolegijos aplinkoje.
- **RESPONDENTAI:** 76 Marijampolės kolegijos pirmo kurso studentai.
- **TYRIMO METODAI:**
Kiekybinis tyrimo metodas – anketinė apklausa, statistinė duomenų analizė.
- **TYRIMO LAIKAS:** 2022 m. gruodžio – 2023 m. sausio mėn.

Apklausoje dalyvavo 76 Marijampolės kolegijos pirmų kursų studentai. Iš jų 61 moteriškos lyties ir 15 vyriškos lyties. Šiomet daugiau turime vyriškos lyties atstovų. Kokių grupių studentai ir kiek jų atsakė į anketos teiginius, galime matyti 1 paveikslėlyje (duomenys pateikiami skaičiais):

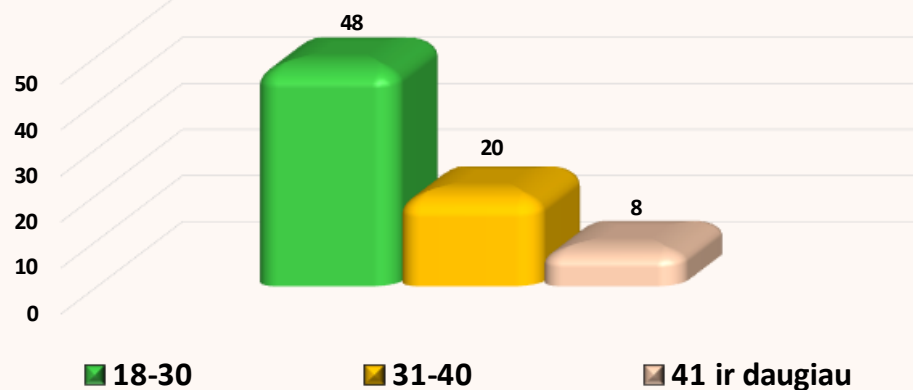
Respondentų imtis pasirinktos profesijos grupėse (skaičiais):

1 pav. Dalyvavusių apklausoje studentų skaičius

Studentai neaktyviai dalyvauja apklausoje, nors yra stimuliuojami ir dėstytojų ir grupės kuratorių. Daugiausia aktyvūs buvo vaikystės pedagogikos, tarptautinio verslo vadybos programų pirmo kurso studentai, mažiausiai - verslo anglų kalbos ir komunikacijos bei informacinių sistemų technologijų ir kibernetinės saugos programų pirmakursiai.

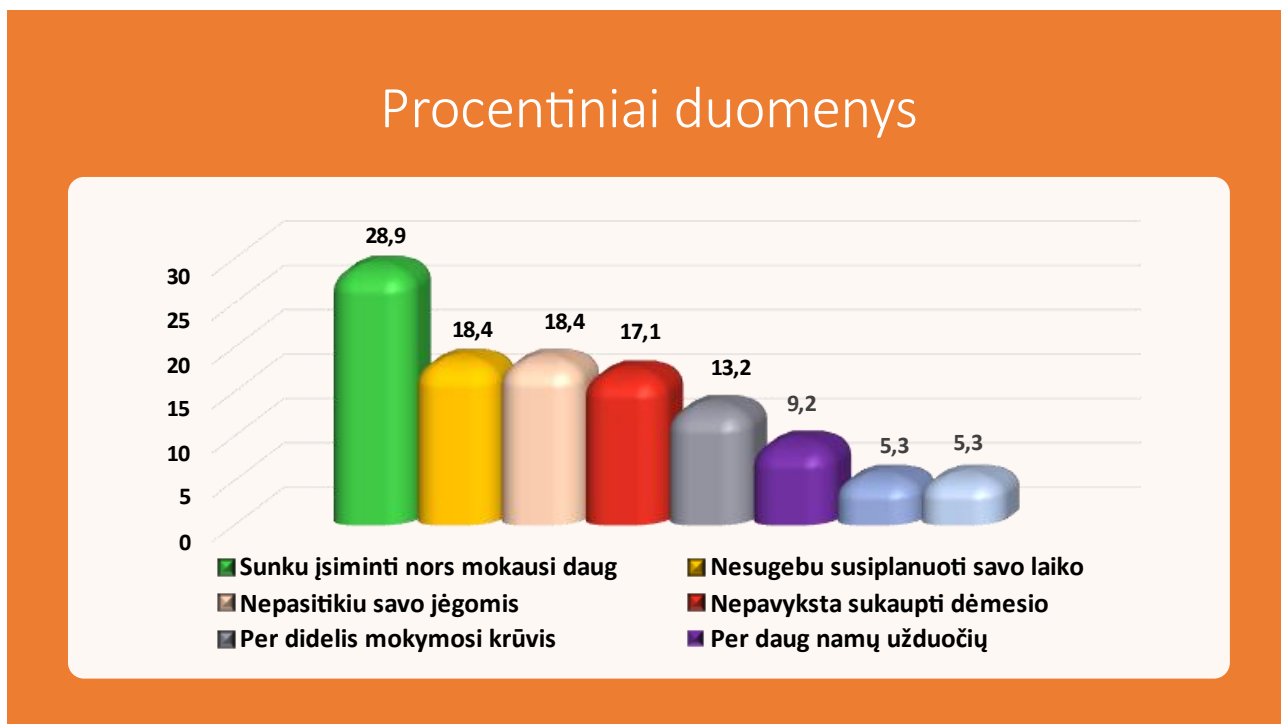
Studentų skaičius pagal amžių:

2 pav. Studentų pasiskirstymas pagal amžių (duomenys skaičiais)

48 studentai nuo 18 iki 30 metų amžiaus, 20 – nuo 31 iki 40 metų ir 8 – turintys 41 ir daugiau metų. Studentų amžiaus vidurkis - 28 metai. Jauniausiam - 18, vyriausiam - 58 metai.

Studentai įvardino, su kokiais sunkumais jie susidūrė kolegijoje (3 pav).

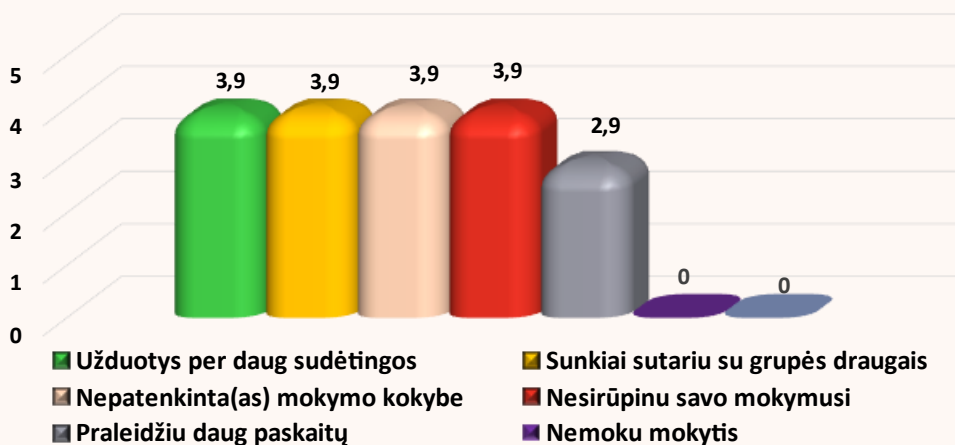

3 pav. Studentų įvardijami sunkumai (procentine raiška), su kuriais jie susidūrė kolegijoje

Beveik trečdalis studentų fiksavo, kad sunku įsiminti, nors daug mokosi. Manau, kad jiems svarbu kaip mokytis, kad pavyktų, kokį pasirinkti mokymosi būdą, kad sektųsi geriau. Studentai turi žinoti savo dėkingiausią informacijos apdorojimo ir supratimo stilių. Kita vertus, mokymosi stilius gali šiek tiek kisti veikiamas naujos aplinkos. Todėl galime interpretuoti, kad šioje aplinkoje turėtas ir naudotas jau neveiksmingas. Tyrinėtojai yra nustatę, kurie mokosi savo mėgstamiausiu būdu, pasiekia daug geresnių mokymosi rezultatų. Beveik penktadalis studentų susiduria su laiko planavimo, nepasitikėjimo savo jėgomis, dėmesio sukauptimo problemomis. Šiandieniniame globališkame ir dinamiškame pasaulyje svarbu ne tik atlikti darbus, bet ir laiku juos padaryti. Daugelis pirmakursių ne tik mokosi, o ir dirba, augina vaikus, todėl nenuostabu, kad jiems išskyla laiko planavimo problema. Laiko paskirstymą lemia metodiškumas, drausmingumas, įvairių planavimo technikų naudojimas. Nėra visuotinai priimtinių taisyklių ar paprastų būdų, kaip efektyviai disponuoti laiku. Svarbūs yra žmogaus savireguliacijos tipai, kai pats turi nuspręsti, ką ir kada atidėti, kaip valdyti „laiko vagis“. Pasitikėjimas savimi, savo jėgomis yra vienas iš sėkmingas studijas sąlygojančių veiksnių. Šiomet 10 % mažiau studentų išskyrė šį sunkumą, vadinasi turime daugiau savimi pasitikinčių pirmakursių. Pažymėtina, jeigu nėra dėmesio, nėra jokios sąmoningos pažiūros į bet kokią veiklą. O su gebėjimu susikaupti ir išlaikyti dėmesį yra susijusi dėmesio koncentracija, patvarumas, apimtis ir dėmesio paskirstymas. Šių dėmesio savybių labai reikalauja mokymosi veikla. Per didelio mokymosi krūvio sunkumą išskyrė 10 studentų, 4 – teigė, kad sunku mokytis (5,3%), 4 – kad mokymasis neatitinka ateities planų. Vadinasi, beveik visi, apklausoje dalyvavę pirmakursiai motyvuoti, tikslingai pasirinkę studijas. Daugelį nevargina per didelis mokymosi krūvis, namų užduotys, studentai neišskyrė užduočių sudėtingumo.

Studentai turėjo galimybę pažymėti ir kitus nurodytus sunkumus. Matome tų sunkumų įvardinimą ir studentų nuorodas į juos (4 pav.)

Procentiniai duomenys

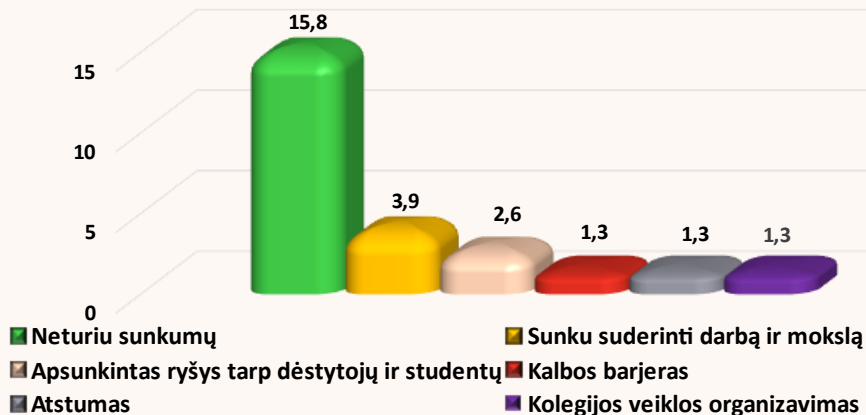

4 pav. Studentų įvardijami sunkumai (procentine raiška), su kuriais jie susidūrė kolegijoje

Matome, kad sunkumai susiję su užduočių sudėtingumu, mokymosi kokybe, sunkiu sutarimu su grupės draugais, nesirūpinimu savo mokymusi, paskaitų praleidinėjimu vargina 3 – 2 studentus kiekvienoje skalėje. Nei vienas studentas nepažymėjo, kad nemoka mokytis, nors prieš tai nurodė ir dėmesio ir atminties, laiko paskirstymo problemas. Pasiteisino ir bendravimas su dėstytojais, nes nei vienam studentui tai nesukėlė sunkumų. Džiugina tai, kad eilė metų turime tokį teigiamą dėstytojų ir studentų bendradarbiavimo rodiklį.

29 % respondentų (22 pirmakursiai) pateikė savo nuomonę užpildydami nuorodą „kita“ (5 pav.), išsakydami savo nuomonę.

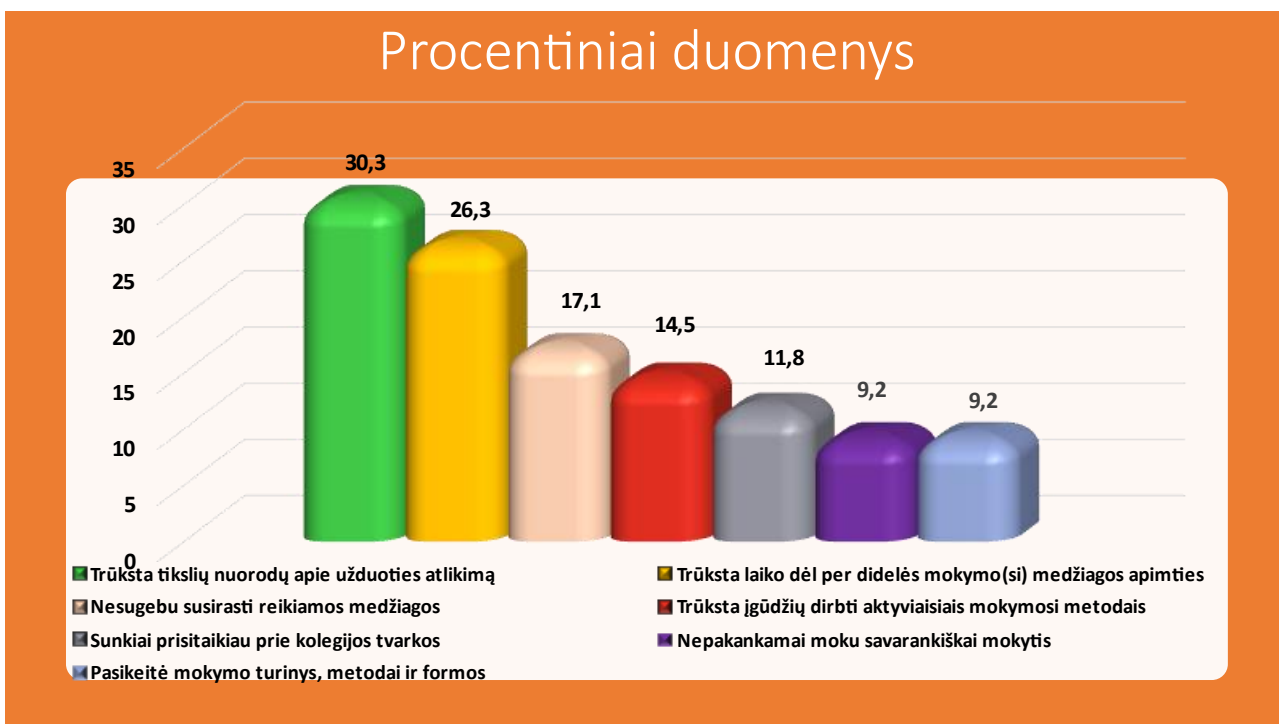
Kita:

5 pav. Studentų įvardijami sunkumai (procentine raiška), su kuriais jie susidūrė kolegijoje

Studentų teiginius galima suskirstyti į dvi grupes: sunkumai susiję su dėstytojais ir administravimu ir sunkumai susiję su pačiais studentais. Kaip matote, tai vienetiniai atvejai. Apsunkintą ryšį tarp dėstytojų ir studentų komentuoja taip: „dėstytojai neatsako į siunčiamus laiškus arba atsako netikslingai“; „reikalauja atlikti rašto darbus pagal reikalavimus, nors apie juos nebuvo mokoma nei per vieną paskaitą“; „ne visiems suprantama, kaip teisingai parašyti šaltinius arba juos įterpti tekste“. Yra vienas išskirtas sunkumas, kuris susijęs su kolegijos veiklos organizuotumu. Patys studentai nurodė, sunkų darbo ir mokslo suderinamumą, sunkumą susijusį su atstumu, kalba. Beveik 16 % studentų pažymėjo, kad jokių sunkumų neturi, kad, cituoju: „viskas puiku“, „viskas gerai“, „neturiu nusiskundimų“, „kol kas nėra“, „apskritai nesusidūriau su jokiais sunkumais“.

Studentai galėjo nurodyti tų sunkumų priežastis. Galime tai matyti 6, 7 ir 8 paveikslėliuose.

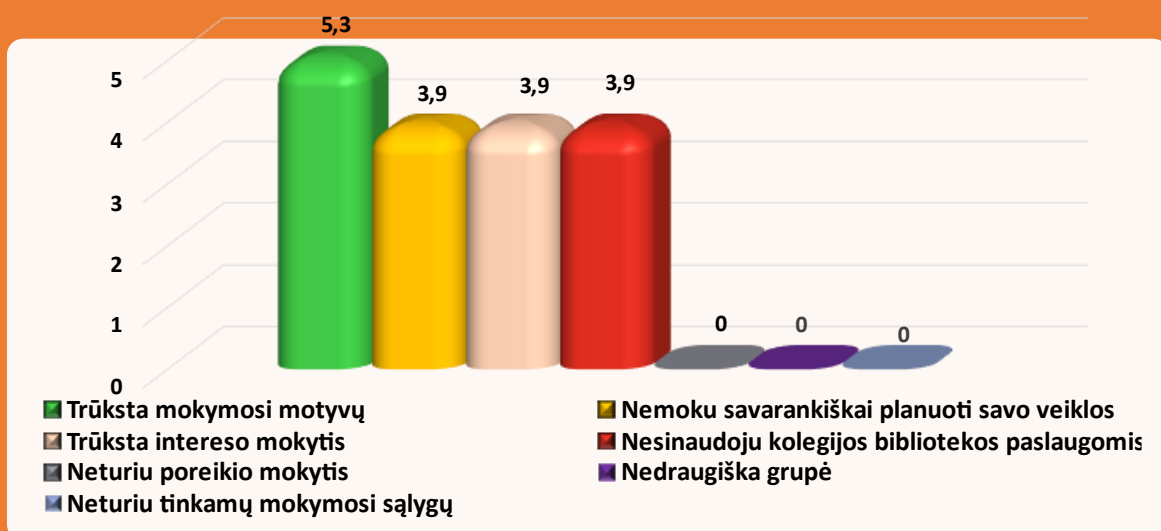

6 pav. Priežastys, sukeliančios mokymosi sunkumus (procentais)

Trečdalis studentų išskyrė, kad jiems trūksta nuorodų apie užduoties atlikimą. Tai signalas mums, dėstytojams. Vadinasi, paskaitų, konsultacijų metu reikia komentuoti užduočių atlikimo procesą, formuluočių supratimą, teigti išsamesnę užduočių analizę, nurodant galimas mąstymo strategijų kelius, akcentuojant svarbiausius „taškus“, galimus kliuvinius atliekant užduotis. Kitos priežastys susiję su subjektyviais studentų veiksniais. Didžiausias išskirtas rodiklis (beveik trečdalis respondentų) susijęs su laiko trūkumu dėl per didelės mokymosi medžiagos apimties. Kitos nuorodos viena su kita susijusios, tai nesugebėjimas rasti reikiamos medžiagos, trūkumas įgūdžių dirbti aktyviais mokymosi metodais, teigiant, kad pasikeitė ir mokymo turinys, metodai, formos, nemokant savarankiškai mokytis. 12 procentų studentų sunkiai prisitaiko prie kolegijos tvarkos. Vadinasi, 9 studentai sunkiai kontaktuoja naujoje aplinkoje, jiems sunkiau susikuria tokia vidinė elgesio programa, kuri įgalina pamažu adaptuotis prie naujos mikroaplinkos reikalavimų, o vėliau tapti aktyviu studentu. Svarbu juos pastebėti ir laiku jiems padėti.

Kiti nurodytų priežasčių rodikliai (7 pav.) vienetiniai.

Procentiniai duomenys

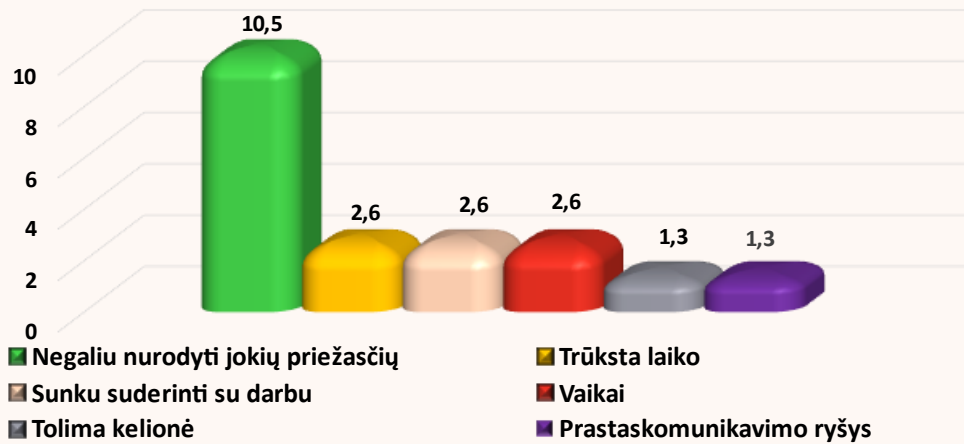

7 pav. Priežastys, sukeliančios mokymosi sunkumus (procentais)

Galime teigti, kad daugelis studentų turi interesą, poreikį mokytis. Daugeliui respondentų netrūksta mokymosi motyvų. O mokymosi motyvacija turi dvi paskirtis: pirma, ji reikalinga pradedant studijuoti, inicijuojant patį mokymąsi ir antra, ji turi būti palaikoma studijų procese, kad būtų išlaikomas įsitraukimas į mokymąsi. Vadinasi, daugeliui studentui šios mokymosi motyvacijos paskirtys sėkmingai funkcionuoja. Ir dar, galima daryti prielaidą, kad tai svarbus rodiklis dėstytojams, dėstantiems studijų dalykus pirmame kurse, kuriems pasisekė žadinti studentų motyvaciją, padedant studentams atrasti vidinius motyvatorius, išvelgti teigiamas perspektyvas, susijusias su studijomis. Šiomet daugiau studentų naudojami bibliotekos paslaugomis. Išryškėjo svarbus sėkmingos adaptacijos rodikliai – tinkamos mokymosi sąlygos, draugiška grupė.

Studentai turėjo galimybę patys įvardinti priežastis, užpildydami grafą „kita“ (8 pav.)

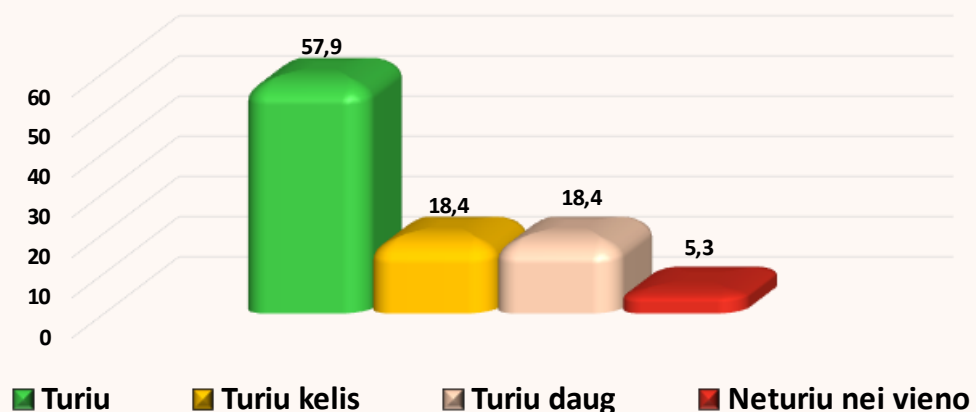
Kita:

8 pav. Priežastys, sukeliančios mokymosi sunkumus (procentais)

Nurodytos priežastys „susišaukia“ su studentų išsakytais sunkumais: laiko trūkumas („trūksta laiko dėl darbo ir namų“), darbas („kolegijos darbai atliekami po darbo arba savaitgaliais, kuomet ne visi dėstytojai turi galimybę atsakyti į laiškus“) atstumas („tolima kelionė“; „į vieną pusę tenka važiuoti apie valandą“) vaikų rūpesčiai („vieniša mama“; „vaikai dažnai trukdo“).

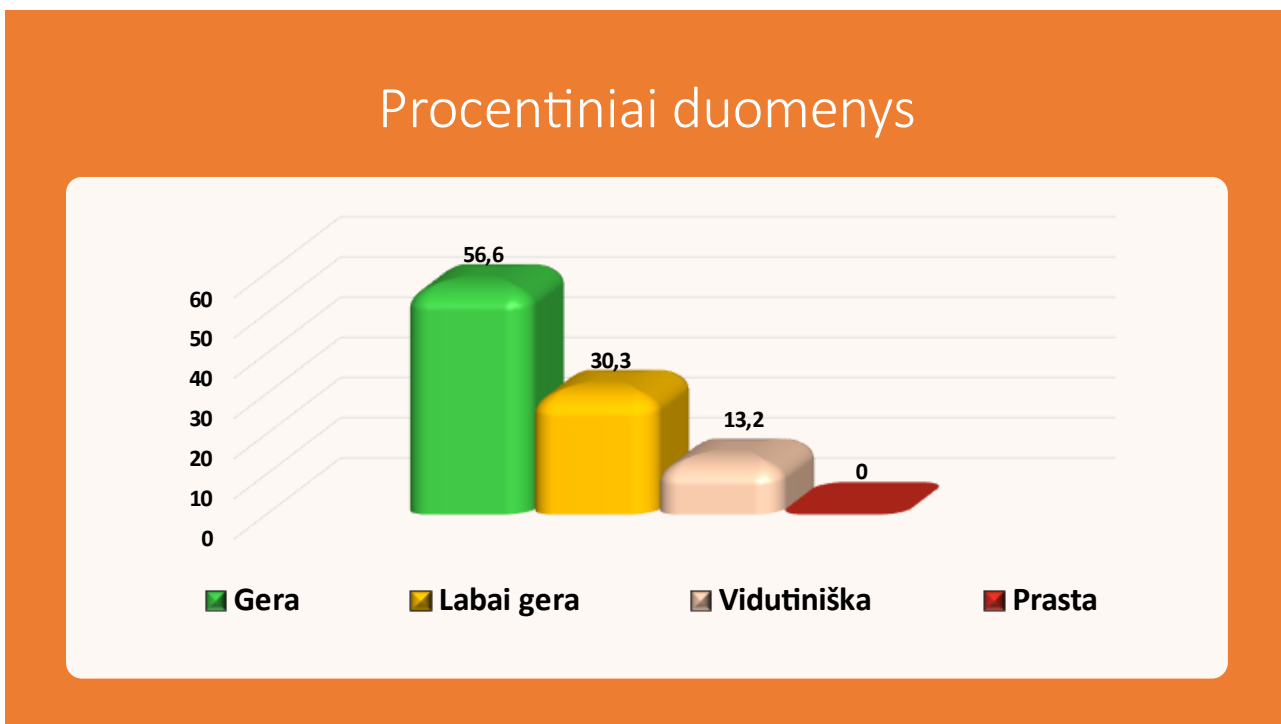
Procentiniai duomenys

9 pav. Draugų turėjimas

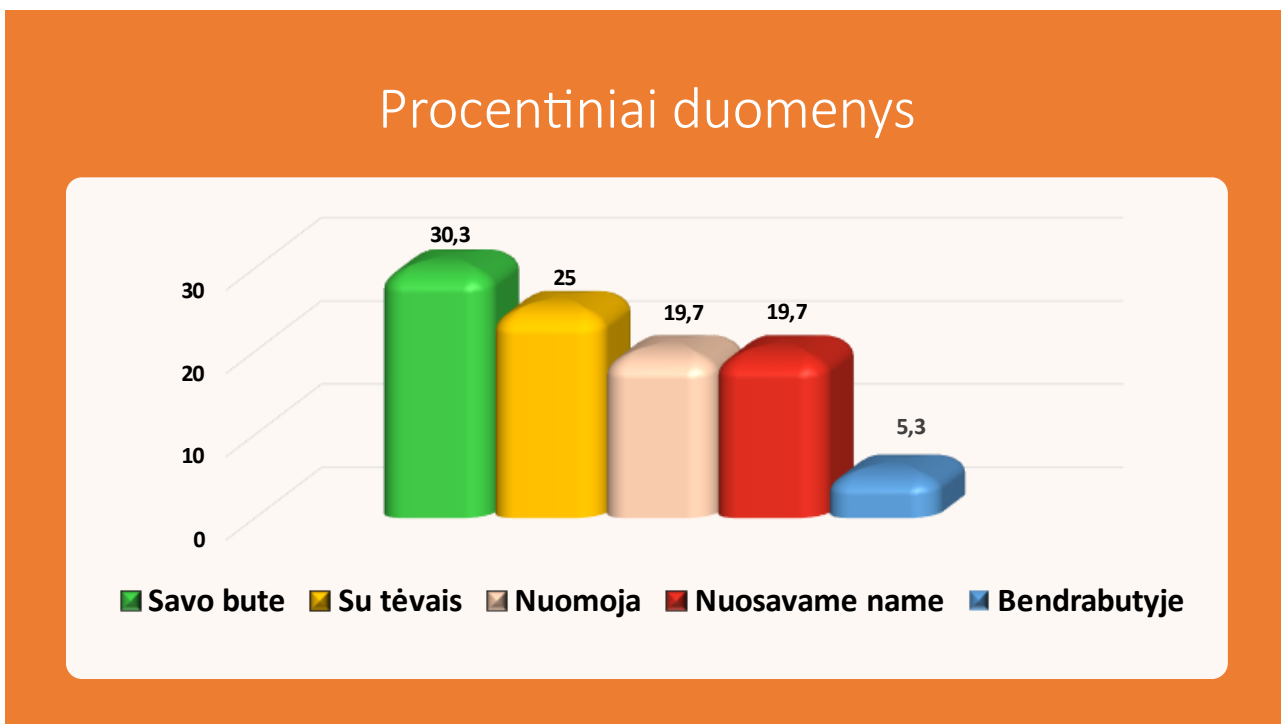

9 paveiksle matome, kad dauguma pirmakursių turi draugų, turi su kuo pasitarti. Galima interpretuoti, kad užsimezgę ryšiai vienu su kitais gali būti susiję su ankstesnėmis pažintimis, nutariant kartu studijuoti ir pan.

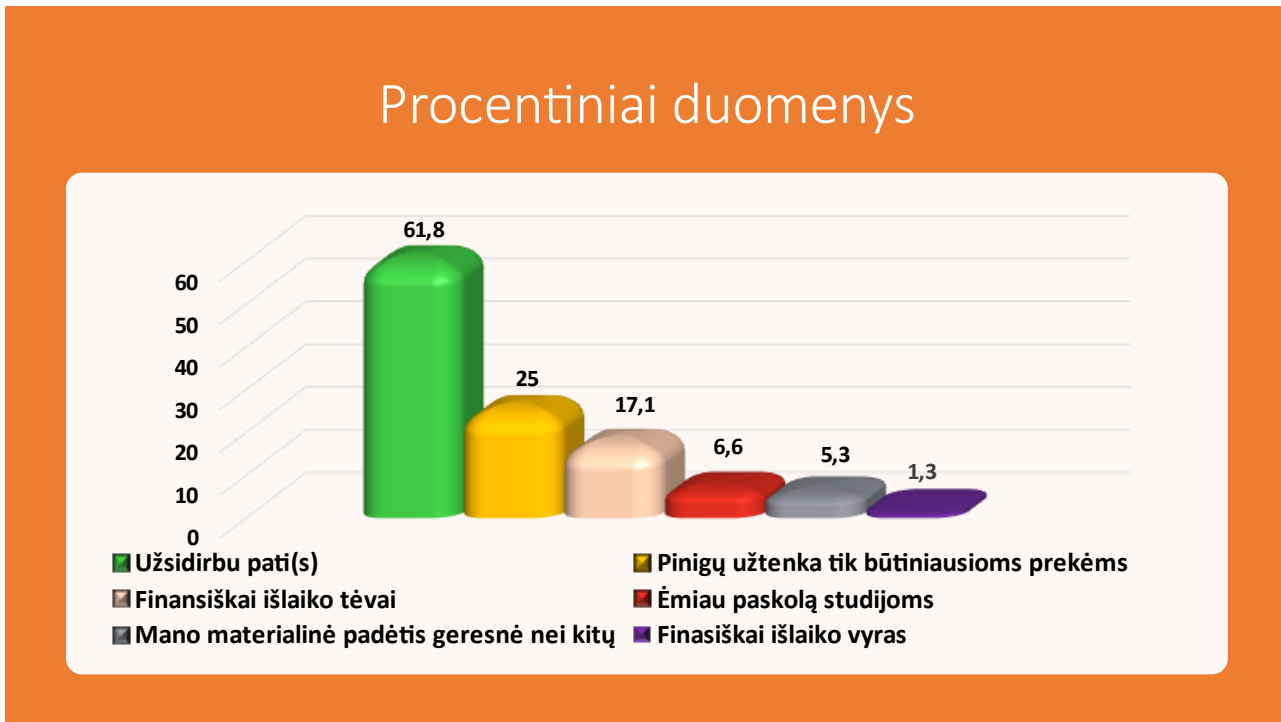
10 pav. Sveikatos įsivertinimas

Gan aukštas studentų sveikatos įsivertinimo rodiklis. (10 pav.) 86,9 % pirmakursių ją vertino kaip gerą ir labai gerą. Vadinasi, didžioji dauguma pirmakursių yra sveiki. Savo sveikatą įvertino vidutiniškai 10 studentų, prastai – nei vienas.

11 pav. Studentų gyvenamoji vieta

Įdomūs duomenys gauti iš studentų, nurodant jiems gyvenamąją vietą (11 pav.) Studentai beveik nesinaudoja bendrabučio paslaugomis. Net 49,7% jų turi savo gyvenamąją vietą, t.y. butą, ar namą, 25 % gyvena su tėvais, 19,7% - nuomoja. Vadinasi, daugelio studentų gyvenimo sąlygos yra geros. Šiomet dvigubai daugiau nuomojančių būstą respondentų.

12 pav. Studentų materialinė padėtis

Daugiau nei pusė (61,8%) studentų įvertindami savo materialinę padėtį teigė, kad užsidirba patys (12 pav.). 17,1% - finansiškai išlaiko tėvai. 25 % pirmakursių susiduria su finansiniais sunkumais, nes nurodė, kad pinigų užtenka tik būtiniausioms prekėms. Šiomet, net 14% daugiau respondentų taip teigiančių negu pernai. 6,6 % procentai pirmakursių, t.y. 5 studentai yra paėmę paskolą studijoms.

Apibendrinant galima teigti, kad kiekvieno žmogaus adaptacijos eiga ir trukmė yra subjektyvi. Džiugu, kad apklausoje dalyvavusių respondentų rezultatai rodo, kad daugelio pirmo kurso studentų sėkmingai adaptuojasi. Mokslininkų tyrimais įrodyta, kad kuo geresnė žmogaus adaptacija, tuo didesnis asmens pajėgumas geriau spręsti kylančias įvairias gyvenimiškas ir su studijomis kolegijoje susijusias problemas. Išryškėjo ką galime stiprinti, kaip studentai patys galėtų sau padėti.

IŠVADOS

- 80% - pirmo kurso studentų yra moteriškos lyties studentai. Jauniausiam respondentui – 18 metų, vyriausiam – 58 metai.
- Beveik trečdalis pirmo kurso studentų savo sunkumus projektavo su atminties proceso veikla. Jų teigimu, nors mokosi daug, bet sunkiai tai atgamina. Šiame (lyginant su pernykščiais rezultatais) studentams padidėję sunkumai susiję su laiko planavimu ir dėmesio sukaupimu. 10% sumažėjo (palyginus su pernai metų duomenimis) nepasitikėjimo savo jėgomis nuoroda. Vadinasi, šiame turime daugiau savimi pasitikinčių studentų.
- Trečdalis studentų sunkumų priežastimi laiko nebuvimą tikslų nuorodų, kaip reikia atlikti užduotį. Ši sunkumų priežastis padidėjo dvigubai, lyginant su pernykščiais studentų atsakymais.
- Beveik trečdalis pirmo kurso studentų, sunkumų priežastį projektuoja į per didelę mokymosi medžiagos apimtį ir laiko trūkumą ją įsisavinti. Kitos priežastys susiję su pačio studento asmenybės ypatumais: nesugeba susirasti reikiamos medžiagos (šeštadalis), trūksta įgūdžių dirbti naudojant aktyvius mokymo metodus (septintadalis), sunkiai prisitaiko prie kolegijos tvarkos (devintadalis).
- Šiame beveik dvigubai daugiau studentų manančių, kad moka savarankiškai mokytis, bet daug daugiau ir tų, kurie teigė, kad nesugeba susirasti reikiamos medžiagos.
- Šiame trigubai daugiau studentų susidūrė su pasikeitusiu mokymo (si) turiniu, metodais ir formomis, šiek tiek daugiau tokių, kuriems trūksta mokymosi motyvų, intereso mokytis.
- Daugeliui pirmo kurso studentų mokymosi motyvacijos paskirtys sėkmingai funkcionuoja: turi poreikį, interesą, mokymosi motyvus mokytis, tinkamas mokymosi sąlygas, savarankiškai planuoja savo veiklą.
- Daugelis studentų naudojami bibliotekos paslaugomis.
- Pirmakursiai turi draugų, turi su kuo pasitarti, jaučia grupės draugiškumą (4,8% studentų pernai nurodė grupės nedraugiškumą, šiame šios nuorodos nepažymėjo nei vienas studentas), palaiko vieni su kitais ryšius, išskyrus 4 studentus, kurie neturi nei vieno draugo.
- Gan aukštas studentų savo sveikatos įsivertinimo rodiklis (87% nurodė kaip gerą ir labai gerą). Vadinasi, didžioji dauguma studentų gerai, sveikai jaučiasi.
- Daugelis studentų turi geras gyvenimo sąlygas. Pusė jų turi savo nuosavą gyvenamąjį būstą.
- Daugelio studentų neblogo materialinė padėtis. Daugiau nei pusė respondentų užsidirba patys, ketvirtadaliui pinigų užtenka tik būtiniausioms prekėms, šeštadalį išlaiko tėvai, tik 5 studentai paėmę paskolą studijoms.

REKOMENDACIJOS

Rekomendacijos dėstytojams:

- Skatinti studento savarankiškumą, apgalvojant galimybes praktiniams įgūdžiams formotis. Ji/jis tuo pačiu geriau spręs iškylančias įvairias gyvenimiškas ir su studijomis kolegijoje susijusias problemas;
- Apgalvotai teikti teikiamų užduočių kiekį;
- Pateikti aiškius, tikslius reikalavimus skiriant užduotis;
- Kuratoriams naudoti „Apskrito stalo“ diskusijas, siekiant plėtoti studentų bendradarbiavimo galimybes, atsižvelgti į jų poreikius ir lūkesčius.
- Atsižvelgti į studentų įvairovę, taikant įvairius dėstymo būdus, įvairius pedagoginius metodus, ugdant jų dėmesio koncentraciją, atmintį.

Rekomendacijos studentams:

- Ugdant savo gebėjimus, pasinaudoti mokymosi strategijomis, atitinkančiomis savo vyraujančią mokymosi stilių, siekiant individualių galimybių įsisavinti ir atgaminti gaunamas žinias;
- Domėtis laiko planavimo technikomis, savireguliacijos tipais, siekiant efektyvaus disponavimo savo laiku.
- Bendrauti ir bendradarbiauti su savo grupės nariais, dalyvauti kolegijos renginiuose.